

Kirje

1.12.2021

VN/31072/2021

VN/31072/2021-STM-2

Kunnille, sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymille, Ahvenanmaan maakuntahallinnolle ja aluehallintovirastoille

TARTUNTATAUTILAIN MUKAISET TOIMENPITEET MATKUSTAJILLE, JOTKA OVAT OLESKELLEET MAISSA, JOISSA ON TODETTU B.1.1.529 –KORONAVIRUSMUUNNOKSEN LEVIÄMISTÄ

Tausta

Etelä-Afrikassa ja Botswanassa on havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529, jossa on useita viruksen piikkiproteiinin rakenteeseen kohdistuvia perimän mutaatioita. Muutosten johdosta viruksen pelätään leviävän aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja mahdollisesti aiheuttavan tautitapauksia myös aiemmin koronavirustaudin sairastaneille sekä täyden rokotussarjan saaneille. Siitä, aiheuttaako uusi virusmuunnos aiempaa enemmän vakavampia tautimuotoja tai lisääkö se menehtymisen riskiä ei vielä tiedetä. Sekä EU että WHO:n asiantuntijaryhmä (Technical Advisory Group on SARS-CoV-2 Virus Evolution, TAG-VE) ovat 26.11.2021 kokouksissaan määritelleet B.1.1.529 virusmuunnoksen huolta aiheuttavaksi muunnokseksi (Variant of Concern, VOC).

EU-maat ovat 26.11.2021 (EU Integrated Political Crises Response Arrangement, IPCR COVID-19 High Level Round Table) yhteisellä päätöksellään ja perustuen Neuvoston suositukseen (Council Recommendation 2020/912) päättäneet aktivoida rajojen terveysturvallisuutta koskevan hätäjarrumekanismin. EU -maiden tulee välittömästi keskeyttää matkustajaliikenne Botswanasta, Eswatinista, Losothosta, Mosambikista, Namibiasta, Etelä-Afrikasta ja Zimbabwesta. Lisäksi matkustamista kyseisiin maihin kehoitetaan välttämään. EU linjauksen mukaisesti jäsenmaiden tulee testata ja määrätä rokotusstatuksesta riippumatta karanteeniin kaikki näistä maista saapuvat matkustajat sekä ehkäistä mahdolliset jatkotartunnat huolehtimalla mahdollisimman tehokkaasta tartunnanjaljityksestä.

Useat EU-maat ovat 26.11.2011 tehneet päätöksen kyseisiin maihin kohdistuvan lentoliikenteen keskeyttämisestä ja maista saapuvien lentojen matkustajien asettamisesta pakolliseen 14 vrk karanteeniin. Osa maista pyrkii myös tavoittamaan kaikki kyseisistä

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

maista viimeisen 10-14 vuorokauden kuluessa saapuneet matkustajat testausta ja karanteeniin määräämistä varten.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on 26.11.2021 suositellut välttämään kaikkea matkustamista Etelä-Afrikkaan, Namibiaan, Botswanaan, Zimbabween, Lesothoon ja Eswatiniin (Swazimaa). Ulkoministeriö on päivittänyt matkustussuosituksena THL:n suosituksen mukaisesti. THL suosittaa kaikkia kyseisistä maista saapuneita matkustajia koronavirustestiin välittömästi Suomeen palaamisen jälkeen riippumatta siitä onko henkilöllä oireita tai onko hän saanut aiemmin koronavirusrokotteita <https://thl.fi/fi/-/thlkehottaa-valttamaan-kaikeea-matkustamista-etelaisen-afrikan-maihin-uuden-variantintakia?redirect=%2Ffi%2F>. On todennäköistä, että B.1.1.529 –virusmuunnosta tullaan toteamaan myös muissa maissa. THL päivittää tarvittaessa niiden maiden listaa, joissa virusmuunnos leviää ja joista saapuvia matkustajia muodostavat uhan Suomen terveysturvallisuudelle.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529 muodostaa merkittävän uhan väestön terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumiseen, rokotussuojan riittämättömyyteen sekä epidemiatilanteen olennaiseen heikkenemiseen. Tarkemman tutkimustiedon vielä puuttuessa virusmuunnoksen aiheuttamaan uhkaan tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti vastata tehokkailla toimenpiteillä, joilla pyritään tunnistamaan kaikki henkilöt, joilla voi olla kyseisen virusmuunnoksen aiheuttama tartunta, estämään mahdolliset jatkotartunnat ja estämään näin virusmuunnoksen aiheuttaman taudin leviäminen. Ministeriön kannan mukaisesti on perusteltua välittömästi harkita, että kaikki matkustajat, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu kyseisen virusmuunnoksen leviämistä määrättäisiin tartuntatautilain 16§:n mukaisesti pakolliseen terveystarkastukseen oireista ja rokotusstatuksesta riippumatta sekä asetettaisiin lain 60§:n mukaisessa menettelyssä karanteeniin kunnes on varmistunut, että henkilöllä ei ole tartuntaa.

Ministeriö on antanut tilanteen johdosta ohjauskirjeen viranomaisille 27.11.2021. Tämä kirje korvaa mainitun aiemman ohjauksen viranomaisille.

Oikeudellinen perusta

Tartuntatautilain (1227/2016)1§:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 6 § mukaan laissa tarkoitettujen valtion viranomaisten ja asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta toimialueellaan.

Tartuntatautilain 15 §:n (Kohdennetut terveystarkastukset) mukaan aluehallintovirasto voi määrätä järjestettäväksi toimialueensa jollakin paikkakunnalla tai tietyssä työpaikassa, laitoksessa, kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville terveystarkastuksen, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen.

Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Terveystarkastuksen suorittaa lääkäri tai asianmukaisen koulutuksen saanut muu terveydenhuollon ammattihenkilölääkäriin valvonnassa. Tarkastuksen osana voidaan ottaa välttämättömiä näytteitä tai tehdä muu tutkimus, josta ei aiheudu merkittävää haittaa tutkittavalle.

Tartuntatautilain 16 §:n 1 momentin (Pakollinen terveystarkastus) mukaan aluehallintovirasto voi päättää, että 14 ja 15 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Päätös voi kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön.

Päätös pakollisista terveystarkastuksista voidaan kohdistaa myös henkilöihin, joilla on esittää tartuntatautilain 16 a §:n edellyttämät todistukset.

Kunnat huolehtivat terveystarkastusten järjestämisestä. Terveystarkastuksen sisällön arvioi terveystarkastusta tekevä terveydenhuollon ammattihenkilö. Tarkastukseen tulee sisältyä esimerkiksi covid-19-testi aina, kun se katsotaan tarpeelliseksi. Terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi myös, onko tarvetta muille toimenpiteille tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, kuten karanteenipäätöksille tartuntatautilain 60 §:n ja eristyspäätöksille 63 §:n mukaisesti. Päätöksen karanteeniin asettamisesta tai eristämisestä tekee tartuntataudeista vastaava lääkäri.

Kunnan tai sairaanhoitopiirin virkasuhteen tartuntataudeista vastaavan lääkärin tekemää tartuntatautilain 60 §:n mukaista päätöstä karanteeniin asettamisesta tulee käyttää aina kun se on väestön terveysturvallisuuden takaamiseksi tarpeen säännöksen tarkoittamalla tavalla.

Ohjaus kunnille, kuntayhtymille ja aluehallintovirastoille

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että vallitsevassa epidemiatilanteessa on välttämätöntä, että toimivaltaiset viranomaiset toimivat ennakoivasti ja viivytyksettä ja valmistautuvat käyttämään tartuntatautilain mukaisia toimivaltuuksiaan pakollisten terveystarkastusten ja karanteenien määräämisestä variantin leviämisen estämiseksi seuraavasti.

Sosiaali- ja terveysministeriö kehottaa aluehallintovirastoja viipymättä harkitsemaan ja tekemään tämän mukaisesti päätökset tartuntatautilain 16 §:n mukaisista pakollisista terveystarkastuksista kaikille 6- vuotta täyttäneille henkilöille, jotka saapuvat Suomeen maista, joissa on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen antaman tiedon mukaan todettu B.1.1.529 -virusmuunnoksen leviämistä, tai jotka ovat maahan saapuessaan oleskelleet viimeisen 14 vuorokauden aikana tällaisissa maissa. Tarvittaessa viraston on harkittava ja päätettävä tartuntatautilain 15 §:n mukaisesti terveystarkastuksen järjestämisestä maahantulopaikoilla. Terveystarkastusten ulkopuolelle voidaan rajata kuljetus- ja logistiikka-alalla toimivat matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajat, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöt heidän työtehtävissään ja vaihtomiehistöt heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävistä. Kyseisille kuljetus- ja logistiikka-alan henkilöille tulee kuitenkin tarjota mahdollisuus osallistua covidtestiin heidän niin halutessaan ja mikäli henkilöllä on koronatautiin viittaavia oireita tai on muuten aiheutta epäillä koronavirustartuntaa.

Ministeriö kehottaa kuntia ja kuntayhtymiä sekä niiden tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä varmistamaan, että tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset järjestetään ja aluehallintoviraston mahdolliset lain 15 ja 16 §:ien nojalla tekemät päätökset toimeenpannaan edellä kuvatulla tavalla Suomeen saapuville. Tartuntataudeista vastaavien lääkärin on lain 60 ja 63 §:ien mukaisesti selvítettävä ja harkittava heidän asettamistaan karanteeniin tai eristykseen, ottaen vakavasti huomioon edellä taustassa kuvattu tietopohja ja riskiarvio, varovaisuusperiaate, tartuntatautilain 6 §:n mukainen toimintavelvollisuus sekä ajantasainen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio muunnoksen vaarallisuudesta.

Kunnan tai sairaanhoitopiirin virkasuhteisen tartuntataudeista vastaavan lääkärin tekemää tartuntatautilain 60 §:n mukaista päätöstä karanteeniin asettamisesta tulee käyttää aina kun se on väestön terveysturvallisuuden takaamiseksi perusteltua säännöksen tarkoittamalla tavalla.

Pakollisten terveystarkastusten sekä niihin mahdollisesti liittyvien tutkimusten välttämättömyyttä tulee arvioida myös lapsen edun näkökulmasta ottaen huomioon, että lapsen etu velvoittaa myös heidän aktiiviseen suojaamiseensa. Suomea sitovat monet

lapsia koskevat kansainväliset sopimukset, jotka tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa, ja esimerkiksi kohdennettaessa ja toteutettaessa pakollisia terveystarkastuksia. Tällä hetkellä covid-19-taudin ilmaantuvuus myös alle 12-vuotiailla on aiempaa selkeästi korkeammalla tasolla. Suomi ei ole vielä tehnyt päätöstä koronarokotusten käynnistämisestä alle 12-vuotiailla. Tämä tulee huomioida lapsen etua arvioitaessa.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Osastopäällikkö

Taneli Puumalainen

Jakelu

Kunnat

Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymät

Ahvenanmaan maakuntahallinto

Aluehallintovirastot

Valvira

THL

Rajavartiolaitos

Finavia

Traficom

Tiedoksi

Valtiosihteeri Mäkipää

Erityisavustaja Hirvola

Kansliapäällikkö Varhila

Kuntaliitto

Valtioneuvoston kanslia